

Κεφάλαιον ι.

A

CAPVT X.

Λέγονται δὲ φιλικαὶ συγγρηκῆ, ἑταίρικῆ, κοινωρικῆ, ἢ λειτουργικῆ πολιτικῆ. ἔστι μὲν συγγρηκῆ πολλὰ ἔχουσα εἶδη· ἢ μὲν ὡς ἀδελφῶν, ἢ δὲ ὡς πατρὸς καὶ υἱῶν. καὶ γὰρ κατ' αἰαλοῦς αἰ, δὲ ἢ πατερικῆ καὶ κατ' ἀρεθμῶν, δὲ ἢ τῶν ἀδελφῶν. ἐγγύθ· γὰρ αὐτῆ τῆς ἑταίρικῆς. ὅπλα μὲν βούλοισι γὰρ ἐν ταῦτα περιβέβαιον. ἢ δὲ πολιτικῆ σωζήσκει μὲν καὶ τὸ χρησιμον καὶ μάλιστ' διὰ γὰρ τὸ μὴ αὐτάρκει, δόκοσι σωζέσκει· ἐπὶ σωζήσαν γ' αὐτὴ καὶ τὴ συζῆν χάριεν. μόνῃ δὲ ἢ πολιτικῆ καὶ ἢ παρ' αὐτῶν περιέβαστος, ἐ μόνον φιλικῆ, ἀλλὰ ἢ ὡς φίλοι κοινῶν σὺν αἰσ' ἢ ἄλλω κατ' ἑαροῦ μὲν. μέλισται ἢ δίκαιον τὸ ἐν τῇ τ' χρησιμῶν φιλικῆ, διὰ τὸ τῶν εἶδη τὸ πολιτικῶν δίκαιον. ἄλλοι γὰρ ἔχοντο σωζήσαν κερῶν καὶ τέχνη, καὶ ἑνεκα κοινῆ πνος (ὅλον γὰρ ὄργανον καὶ ψυχῆ) ἀλλὰ τῷ χρῶσθαι ἐνεκεν. συμβέβηκε δὲ καὶ τῷ τὸ ὄργανον ὀπμιλείας τυχεῖν, ἢς δίκαιον παρὸς τὸ ἔργον. ἐκείνη γὰρ ἑνεκεν βεσι καὶ τῷ βυπαῖο εἶδη διπλῶν, τὸ κυριώτερον ἢ ἐν ἔργῳ, ἢ βύπησης. καὶ ἐν ταύτῳ τῷ εἶδει σώμα καὶ δούλος, ὡσπερ εἴρηται παρὸς τῶν τὸ ζῆτιν πῶς δὲ τῷ φίλῳ ὁμιλεῖν, τὸ ζῆτιν δίκαιον π. ἔστι γὰρ ὅλος τὸ δίκαιον ἀπεν παρὸς φίλον. πό, τε γὰρ δίκαιον πσι, καὶ κοινῶν καὶ ὁ φίλος κοινός, ὁ μὲν γῆλοισ, ὁ ἢ βίου, ὁ γὰρ ἀνθρώπος οὐ μόνον πολιτικῶν, ἀλλὰ καὶ οἰκονομικῶν ζῶων, καὶ οὐχ ὡσπερ τῶν αὐτῶν σωζήσκει καὶ τῷ τυχεῖν καὶ θλίβει καὶ ἀρῶν, ἀλλ' αἰ διὰ δούλον ἀλλικῶν ἀλλὰ κοινῶν ἀνθρώπων ζῶων παρὸς οὐ φύσφ συγγρηκῆ βεσι καὶ κοινῶν αὐτῶν καὶ δίκαιον π, καὶ εἰ μὴ πόλις εἶν. οἰκία δὲ βεσι πς φιλικῆ. δεσπότη μὲν οὐ καὶ δούλου, ἢ παρ καὶ τέχνης καὶ ὄργανων, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος. αἰ δὲ τοσαῦται, οὐτε φιλικῆ οὐτε δίκαιου μὲν, ἀλλ' αἰαλοῦρον, ὡσπερ καὶ τὸ ὑγιεινὸν οὐ δίκαιον, ἀλλ' αἰαλοῦρον. γυναικός δὲ καὶ ἀνδρὸς φιλικῆ, ὡς χρησιμῶν καὶ κοινῶν. πατρὸς δὲ καὶ υἱοῦ ἢ μητῆρ, ἢ παρὸς πατρῶν, καὶ πῶς ὁ πατρῶν πατρὸς πατρῶν, καὶ ὅλος τῶ φύσφ ἀρῶντες παρὸς τὸν φύσφ ἀρῶντων. ἢ δὲ τῶν ἀδελφῶν παρὸς ἀλλήλοισ, ἑταίρικῆ μέλισται ἢ κατ' ἰσότητα. ἐ γὰρ πὶ ἴσους τῆ δὲ ἀπεδείχθη ἀμφοῖν δὲ πατῆρ αὐτοῦ ἐκλήθη Ζῆσις ἐμὸς ἀρῶν. ταῦτα γὰρ ὡς ἴσων ζῆσιμῶν λέ-

B

C

D

E

F

Micitia autem sunt, naturalis, socialis, comunicatiua, & quæ politica appellatur. Et naturalis quidem multas species habet: alia quidem ut fratrum, alia ut patris & filiorum: illa iuxta proportionem, hæc verò secundum numerum. Propinqua enim socialis est, in qua singuli dignitate participant. Politica autem maximè ad utilitatem comparata est. Nam quia sibi per se non sufficiunt, conuenire videntur & conuictus mutui gratia: sola autem ciuilib, & quæ in illa transgressio committitur, non solum ut amicitia sunt, sed ut amici, iuxta eas inter sese communicat: alia verò iuxta excessum: potissimum verò iustum in utilium amicitia consistit, eò quòd hoc ipsum ciuile iustū existat. Alio enim pacto terra, & ars simul conueniunt, non comunis alicuius, (nam ut organum, & anima) sed utentis gratia contingit, ut eam instrumentum id instrumentum consequatur, quæ ad opus iustè conueniat, ut cuius gratia existit. Ac in cerebro id ipsum dupliciter præstantur enim actus est perforatio ipsa: & in hac quidè specie corpus & seruus, velut dictum est prius. Querere igitur, quo pacto amico conuiendum sit, ipsum est iustum quaerere. Nam in vniuersum omne iustū ad amicè pertinet: iustum enim aliquibus, & inter sese mutuò comunicatibus iustū est. Et amicus communis est, alius genere, alius verò vitæ ratione. Homo enim solus non solum ciuile, sed æconomieum animal est: & non ut cætera aliquando se alteri, aut viro, aut mulieri coniungens, aliquando verò fugitans, & latitans: sed communicabile animans homo est, erga ea, quibus cum naturalis cognatio illi intercedit. Quocirca & communicatio, & iustum quodpiam erit, etiam si vrbs non sit. Nam & domus & amicitia quædam est. Serui equidem, & domini velut artis, & instrumentorum, animæ & corporis comunicatio est. Verum nec amicitia, nec iustitiae sunt, sed proportionale quidpiam: quæ admodum & salubre non iustum est, sed proportionale. Mulieris autem, & viri amicitia, velut vtile quodpiam, & communicatio: patris verò & filij, velut Dei erga hominem, & beneficij erga accipientem, & in vniuersum naturâ imperantis ad naturâ subiectum. Fratrum autem ad se inuicem, maximè secundum æqualitatem est socialis. Neque enim spurius huic est demonstratus vel editus. Ambobus autem pater Iupiter vocatus est, meus princeps. Hæc enim à querentibus equalia dicuntur.